

Beszámoló a Nógrád Megyei Kormányhivatal
Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály
tevékenységéről

2019.

Összeállította:
Dr. Gombik Zsuzsanna
főosztályvezető
megyei főállatorvos

Bevezetés

Az élelmiszerlánc szakmai felügyeletét jelenleg a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), valamint megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-felügyeleti szervei látják el.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság országos ellenőrzési rendszere biztosítja, hogy kiszűrjük a nem megfelelő minőségű vagy hamisított, esetleg élelmiszerbiztonsági kockázatot jelentő élelmiszereket a teljes élelmiszerláncból.

Az elmúlt időszakban középpontba került az élelmiszerbiztonság és ez rámutatott arra, hogy különös figyelmet kell fordítani azon folyamatokra (tevékenységekre), amelyeknek hatása van, vagy lehet az élelmiszerekre.

Ez viszont azt jelenti, hogy nemcsak az élelmiszerre közvetlenül ható folyamatokat, mint magát az élelmiszer-előállítását, élelmiszer-forgalmazást, hanem a hatásukat közvetve kifejtő folyamatokat pl. növényvédő szerek felhasználását, takarmány-előállítását, stb. is számításba kell venni.

E felismerés vezetett a "szántóföldtől az asztalig" elv megfogalmazásához, majd az élelmiszerlánc fogalom használatához.

Az élelmiszerláncban a felelősség három fél, a vállalkozó, az állam és a fogyasztó között oszlik meg. Ezek közül az élelmiszerlánc átfogó hatósági felügyeletének biztosítása az állam felelősségi körébe tartozik.

A teljes élelmiszerlánc biztonságossága érdekében a hatósági felügyeletnek az élelmiszerláncot alkotó folyamatok minden aspektusára ki kell terjednie.

„A termőföldtől az asztalig” elv és az élelmiszerlánc szemlélet

Az élelmiszerlánc-felügyelet alapvető célja az emberi egészség, az állatok és a nemzetgazdaság védelme. A felügyeleti munka alapelve az élelmiszerlánc-kockázatok minimalizálása a rendelkezésre álló erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásával. Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv legfőbb átfogó célja a minél tökéletesebb élelmiszerlánc-felügyelet kialakítása, amely képes garantálni az alapvető célok teljesülését. Az élelmiszerlánc összetettsége megköveteli, hogy azt tudományos megalapozottsággal és átfogó, megelőző szemlélettel – „a termőföldtől az asztalig” – és integrált megközelítéssel vizsgáljuk.

Az átláthatóság és nyomon követhetőség éppen ezért központi helyet foglal el a 2013-ban elfogadott Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia (ÉLBS 2013-2022) megvalósításában. A Stratégiában megfogalmazott jövőkép az, hogy az élelmiszerlánc-termékek mindenkor egészségesek, kiváló minőségűek és biztonságosak legyenek, előállításuk, kereskedelmük, felhasználásuk vagy fogyasztásuk során tudatosságot és felelősséget tanúsítson minden szereplő.

A jó működőképesség fenntartása átfogóbb hozzáállást, lánc-és hálózatszemléletet követel meg minden (szabályozási, szervezési, informatikai, kommunikációs stb.) szinten. A biztonságos, jó minőségű és megfelelő élvezeti értékű élelmiszerek fogyasztása összetársadalmi érdekünk. E paraméterek ismeretében tud a fogyasztó helyesen dönteni arról, hogy mi kerüljön az asztalára. A modern élelmiszergazdasághoz igazodó, korábbinál összetettebb szerepkört az élelmiszerlánc-felügyelet akkor töltheti be maradéktalanul, ha ismert, hiteles és elérhető az állampolgárok számára.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek kijelölése

Az agrárminiszter és a Miniszterelnökséget vezető miniszter a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendeletben határozta meg az élelmiszerlánc felügyeletért felelős hatóságok feladatait és szervezetét.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) látja el a központi élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokat. A területi szervek a fővárosi és megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonsági főosztályai és a járási hivatalok élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi osztályai.

A megyei kormányhivatalok élelmiszerlánc-biztonságért és állategészségügyért felelős szervei látják el az élelmiszerlánc felügyeletének keretében az állat-egészségügyi, állatvédelmi, takarmány-higiéniával, takarmányok biztonságával és minőségével, élelmiszer-higiéniával, az élelmiszerek biztonságával, minőségével, a borászati termékek ellenőrzésével, az állatgyógyászati termékekkel kapcsolatos irányítási és szervezési feladatokat.

A Kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági szakterületének ellenőrei ezen kívül ellájtják a must, bor, borpárlat és egyéb borgazdasági termékek valamint az alkoholos italok előállításával és forgalmazásával kapcsolatos területi állami és hatósági feladatokat is.

Az integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv (ITNET)

Az európai uniós jogszabályok 2007-től kezdődően minden tagállam részére kötelezővé teszik egy 3-5 évre szóló integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv (ITNET) készítését, melynek célja a növény-egészségügyi, állategészségügyi, állatvédelmi, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó tagállami ellenőrzések hatékony végrehajtásának biztosítása.

A kedvező tapasztalatok rámutattak arra, hogy az élelmiszer- és takarmánylánc (a továbbiakban: élelmiszerlánc) szemléletet nem csak a hatósági szervezet, hanem a többéves terv tekintetében is célszerű alkalmazni.

Hatóságunk az Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv keretében éves bontás szerint végzi az ellenőrzéseket a teljes élelmiszerláncban. Az ellenőrzési időszak egy évre vonatkozik, minden év április 1-től a következő év március 31-ig tart.

Az élelmiszer-előállító és -forgalmazó létesítmények ellenőrzése során a hatóság vizsgálja, hogy a végzett tevékenység feltételei illetve a forgalomba hozott élelmiszerek megfelelnek-e az Európai Unió és nemzeti jogszabályokban foglalt előírásoknak. Fontos, hogy a követelmények teljesítését dokumentumokkal is alá tudják támasztani, biztosítva ezáltal a nyomon követhetőséget.

Az ellenőrzések és mintavételek számát a NÉBIH kockázatbecslés alapján központilag határozza meg a lehetséges veszélyek, az élelmiszerbiztonsági kockázatok, valamint a területi adottságok figyelembe vételével az ellenőrzendő létesítmények (élelmiszer-előállítók és forgalmazók) és élelmiszercsoportok vonatkozásában.

A kockázat alapú ellenőrzés alapvetően két ellenőrzés-típust használ: a létesítmény-ellenőrzés (folyamatellenőrzés) és a mintavételek (termékellenőrzés) egymásba fonódó rendszerét.

Az éves Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv az Élelmiszerlánc Mintavételi Tervből és a Tevékenység-ellenőrzési Tervekből valamint a Speciális Tervekből áll össze.

A hatósági ellenőrzés két fontos alappillére a kockázatbecslésen alapuló létesítményellenőrzési terv, valamint a monitoring vizsgálati program.

A létesítmény-ellenőrzés esetén a tevékenységek túlnyomó többségét a szelektív stratégiával (kockázati alapon) kiválasztott létesítmények ellenőrzései jelentik. A monitoring program az előállítás és a forgalmazás valamennyi szakaszára kiterjed és az élelmiszerlánc szemlélet érvényesítésével felöleli a takarmányok, a növényi és állati eredetű alapanyagok és az élelmiszerek vizsgálatát.

A létesítmény-ellenőrzési terv és a mintavételi terv végrehajtása a járási hivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályainak a feladata.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály (a továbbiakban: Főosztály) koordinálja és felügyeli az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv végrehajtását, valamint nyomon követi az ellenőrzési terv teljesülését.

A Főosztály Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztálya a járási hivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályai felett szervezési és szakmai irányítási feladatokat lát el.

Élelmiszer- és takarmányvizsgálati mintavételi terv

A mintavételek esetén objektív (véletlenszerű, felmérő) terv készül. Ennek oka, hogy a hazai és nemzetközi (EFSA) kockázatbecslésekhez véletlenszerű mintavételekből származó adatok szükségesek, így a termékellenőrzések egy köre ezt az igényt szolgálja ki.

A termék-mintavételi terv magába foglalja többek között az élelmiszerek mikrobiológiai, kémiai biztonsági, reziduum-toxikológiai, továbbá radiológiai, valamint minőség ellenőrzését is.

A minőségellenőrzési terv szerint a hatóság az élelmiszerek minőségi paramétereit vizsgálja, ezen belül az élelmiszerek fizikai-kémiai jellemzőit, érzékszervi tulajdonságait, a csomagolását, jelölését, és a tömeg/térfogat értékeinek ellenőrzését. A Nógrád Megyei Kormányhivatal nem rendelkezik önálló laboratóriumi szervezeti egységgel. A Kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi feladatainak ellátása során hatósági mintát vesz, az Élelmiszerlánc Mintavételi Tervben előírt minták vizsgálatát a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Referencia Laboratóriumai valamint az Élelmiszerbiztonsági Centrum Nonprofit Kft. regionális élelmiszerlánc laboratóriumai végzik.

A Főosztály számára előírt monitoring mintavételi tervnek megfelelően a megyében előállított és forgalmazott termékekből 2019. január 1 – 2019. november 30. közötti időszakban a laboratóriumi vizsgálattal ellenőrzött élelmiszerminták száma: 287 db volt. A tárgyidőszakban az élelmiszerek biztonságával, összetételével illetve jelölésével kapcsolatos kifogásolások száma 27 db volt. Lejárt fogyaszthatósági/minőség megőrzési idejű termékek forgalmazása miatt 141 terméktétel forgalmazását tiltottuk meg.

Helyszíni ellenőrzések során 669 élelmiszer- és takarmánytételt nyomonkövetési vizsgálatát is elvégeztük, melynek célja az ismeretlen eredetű és nem igazolt származású élelmiszerek kiszűrése. A nyomonkövetési hiányosságok miatt kivont élelmiszer- és takarmánytétel számú 6 db volt.

A jogszabályi előírásoknak nem megfelelő termékek esetében a hatósági eljárást lefolytattuk, a hibás termékek gyártóira és forgalmazóira összesen 3 646 084.-Ft élelmiszer-ellenőrzési bírságot szabtuk ki. A nyomonkövetési előírások megsértése miatt 2 130 000.-Ft élelmiszerlánc-felügyeleti bírság keletkezett. Elemezve az okokat a legjelentősebb hiba, a korábbi évekhez hasonlóan, az élelmiszerek fogyaszthatósági vagy minőségmegőrzési időn túl történő forgalmazása volt.

Takarmánybiztonsági hiba miatt 3 esetben 14 db tétel kivonására került sor, valamint 3 esetben szabtuk ki 150 000.- Ft takarmány–ellenőrzési bírságot lejárt minőségmegőrzési idejű termékek forgalmazása miatt.

A borászati és alkoholos italok ellenőrzése során 85 db terméket mintáztunk meg. A vizsgált borok közül 1 hibás tétel forgalomból való kivonását rendeltük el továbbá 1 alkalommal összesen 50 000.- Ft. minőségvédelmi bírságot szabtuk ki.

Az összes megvizsgált tételre vonatkozó kifogásolási arány az előző ellenőrzési időszakhoz képest romlott, 18 %-ról 23 %-ra nőtt.

1. táblázat

A tárgyidőszakban helyszíni valamint laboratóriumi vizsgálatokkal ellenőrzött összes termék tétel:

2019. évi termék ellenőrzések	
vizsgált hazai tételek (db)	
ellenőrzött hazai tételek	550
- ebből kifogásolt hazai tételek	109
- - ebből forgalomból kivont hazai tételek	105
forgalomból kivont hazai mennyiség	0,14 tonna
vizsgált EU tagállami tételek	
ellenőrzött tagállami tételek	101
- ebből kifogásolt tagállami tételek	42
- - ebből forgalomból kivont tagállami tételek	42
forgalomból kivont tagállami mennyiség	0,03 tonna
vizsgált 3. országai tételek	
ellenőrzött 3. országai tételek	3
- ebből kifogásolt 3. országai tételek	0
- - ebből forgalomból kivont 3. országai tételek	0
forgalomból kivont 3. országai mennyiség	0 tonna

Létesítmény-ellenőrzés, tevékenység ellenőrzés

Az ellenőrzések számát a NÉBIH kockázatbecslés alapján központilag határozza meg a lehetséges veszélyek, az élelmiszerbiztonsági kockázatok, valamint a területi adottságok figyelembevételével az ellenőrzendő létesítmények, élelmiszer-előállítók és forgalmazók vonatkozásában.

A kormányhivatal élelmiszerlánc-felügyeleti szerveinek feladata a kockázatbecslés segítése az ellenőrzési tevékenységgel és az ellenőrzési listák (check-listák) kitöltésével.

Az ellenőrizendő tevékenységek (létesítmények) köre a közös központi és területi kockázatbecslés alapján alakult ki. Az egyes létesítmények több jellemző alapján kerülnek kockázatbecslésre, pl: létesítmény alapszervei, állatfaj, tartási mód, hasznosítási irány, termelési adatok, élelmiszercsoportok, szankciók. A létesítmények elemzési szempontjai és kockázati értékelései eltérhetnek az alkalmazott ellenőrzési listától függően. Az adott évi erőforrások, feltételek alapján meghatározásra kerül egy pontérték (ellenőrzési ponthatár), ami felett az adott létesítményeket ellenőrizni kell.

A kockázatbecslés alapján végzett ellenőrzéseket eseti ellenőrzések egészítik ki, melynek keretében az adott időszakra jellemző ágazatokra és értékesítési formákra kerül a hangsúly.

Eseti hatósági élelmiszer-ellenőrzésre kerül sor új létesítmények nyilvántartásba vétele vagy engedélyezése tárgyú hatósági eljárásban, más hatóságtól, civil szervezettől vagy a fogyasztók részéről érkező, élelmiszerbiztonságot érintő, közérdekű bejelentés esetén továbbá az utóellenőrzések is eseti ellenőrzésnek minősülnek.

A NÉBIH által elrendelt célellenőrzések valamely konkrét témában eseti jelleggel, egy feladatra vagy részterületre irányuló ellenőrzést jelentenek. Ebben az évben a gabonatermékek (lisztek, korpa) fuzárium toxin tartamának vizsgálatát rendelte el a NÉBIH.

2. táblázat

2019. évben Nógrád megyében elvégzett létesítmény-ellenőrzések száma

Az ellenőrzés típusa:	Az ellenőrzések száma:
A kockázatbecslés alapján, a létesítmény-ellenőrzési terv keretében végzett hatósági ellenőrzések száma:	546
Eseti ellenőrzések száma:	95
Célellenőrzések száma:	5

A létesítmény ellenőrzési terv teljesítésével kapcsolatban jelentős változást jelentett az, hogy a létesítmények ellenőrzését a korábbi évek gyakorlatától eltérően nem az OÁIR webes moduljában kell rögzíteni, hanem 2017. április 1-jétől az Elektronikus Ellenőrzési és Ütemezési Rendszerben (EÜER) kell végrehajtani.

Az átállás két ütemben történt: először a takarmány-előállítók és az állati melléktermék feldolgozással kapcsolatos ellenőrzések végrehajtását végeztük el az EÜER rendszerben. 2018. évtől kezdődően az ellenőrzések végrehajtását minden tevékenység vonatkozásában az Elektronikus Ütemezési és Ellenőrzési Rendszer támogatja.

Az EÜER rendszer elérhető PC-s alkalmazással illetve a NÉBIH által biztosított tabletek androidos rendszerén keresztül. A tabletekkel lehetőség nyílt arra, hogy a helyszíni ellenőrzés megállapításait a rendszer által generált check-lista alapján az ellenőrzés helyszínén rögzíteni lehessen.

3. táblázat

A 2019. évi tevékenység-ellenőrzési terv ellenőrzési számainak létesítmények szerinti megoszlása

Engedélyköteles létesítmények ellenőrzése	22
Bejelentésköteles létesítmények ellenőrzése	63
Étkeztető vendéglátó létesítmények ellenőrzése	224
Élelmiszer-forgalmazó (kereskedelmi) létesítmények ellenőrzése	255
Takarmány-előállító és forgalmazó létesítmények ellenőrzése	7
Kistermelők ellenőrzése	75

Az élelmiszer-higiéniai jogszabályok megsértése miatt 10 esetben élelmiszerlánc-felügyeleti bírságot szabtuk ki, melynek összege 1 355 000.-Ft volt.

Nyomonkövetési hiba miatt (nem igazolt eredetű termékek forgalmazása, kereskedelmi dokumentáció hiánya) 6 esetben 2 130 000. - Ft élelmiszerlánc-felügyeleti bírság került kiszabásra.

Élelmiszer-higiéniával kapcsolatos hiányosságok miatt 45 esetben figyelmeztetés szankciót alkalmaztuk, továbbá határidő megállapításával köteleztük az ügyfelet a nem megfelelőségek megszüntetésére.

Élelmiszer-forgalmazó hely ellenőrzése során 2 esetben tevékenység felfüggesztésére került sor a szemle során feltárt súlyos élelmiszer-higiéniái hiányosságok és engedély nélkül végzett tevékenység miatt.

4. táblázat

2019. évi élelmiszer-biztonsági hatáskörben alkalmazott szankciók kimutatása

Az ellenőrzés helye:	Takarmány-ellenőrzési bírság	Élelmiszer-ellenőrzési bírság	Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság	Minőségvédelmi bírság (bor)	eljárási bírság	Figyelmeztetés	Tevékenység felfüggesztése
Takarmány előállítás-forgalmazás	3 db 80 000.-Ft						
Engedély köteles élelmiszer-előállítás						3	
Bejelentés köteles élelmiszer-előállítás			3 db 660 000.-Ft			8	
Élelmiszer-forgalmazás		27 db 3 646 084.-Ft	10 db 2 555 000.-Ft	1 50 000.-Ft		15	
Étkeztetés-vendéglátás			3 db 240 000.-Ft		2/10 000.-Ft	19	2

A Főosztály az élelmiszerlánc szereplőiről (élelmiszer- és takarmányipari vállalkozások, állattartók) nyilvántartást vezet. 2019-ben 9 élelmiszer-előállító helyet vettünk nyilvántartásba, működési engedélyt a tárgyévben 2 élelmiszer-előállító hely kapott.

5. táblázat

Nógrád Megyei Kormányhivatal illetékességi területén nyilvántartott létesítmények száma 2019-ben

Engedélyköteles élelmiszer-előállító	64
Bejelentés-köteles élelmiszer-előállító	197
Élelmiszer-forgalmazás kistermelőikkel együtt	1128
Kistermelői élelmiszer-előállítás és forgalmazás	579
Étkeztetés-vendéglátás, beleértve a kistermelői vendégasztalt is	1239
Takarmány-előállító és forgalmazó	144

A megállapított hiányosságok elemzése

A laboratóriumi vizsgálatra küldött termékek esetében a kifogásolások száma nagyságrendileg nem változott. 2019-ben a megvizsgált élelmiszer tételek mindössze 3 %-a volt kifogásolt jelölési vagy érzékszervi hiba miatt.

A laboratóriumi vizsgálatok során minőségre vonatkozó (összetételi) hibát 1 tétel esetében állapított meg a hatóság, a minőségre vonatkozó kifogásolások száma évek óta csökkenő tendenciát mutat.

A helyszíni ellenőrzések során ellenőrzött élelmiszertételek kifogásolási aránya emelkedett (2018-ban 18 %, 2019-ben 23 %). A kifogásolási arány növekedése a lejárt fogyaszthatósági és minőségmegőrzési időn túl történt forgalmazásnak tudható be, ami élelmiszerbiztonsági hibának minősül.

Hatósági intézkedésre legtöbbször a lejárt fogyaszthatósági és minőségmegőrzési idejű termékek forgalmazása vagy a nyomonkövethetőségre vonatkozó előírások megsértése miatt került sor.

A 2019. évi létesítmény-ellenőrzések során feltárt hiányosságok jellemzően továbbra is leginkább adminisztratív jellegűek, de strukturális, technológiai és általános higiéniai hibák is előfordulnak. A hibák elemzése alapján megállapítható, hogy a legjellemzőbb ok továbbra is a vállalkozások anyagi helyzete továbbá a dolgozók élelmiszer-higiénéjével kapcsolatos ismereteinek hiánya. Legtöbb esetben nincs elegendő ember az adminisztráció elvégzéséhez és kevés az anyagi forrás a karbantartáshoz és fejlesztéshez. A figyelmeztetések kiszabásának oka az ügyfél nem megfelelő adminisztrációs fegyelme, a dolgozók oktatásának hiánya továbbá jellemző, hogy az élelmiszer-vállalkozók nem tájékozódnak megfelelő alapossággal a működéshez szükséges követelményekről.

2019-ben kiemelten vizsgáltuk az élelmiszer-vállalkozások önellenőrzési rendszerét. Az ellenőrzések során megállapítást nyert, hogy a rendszer nem terjed ki valamennyi azonosított élelmiszerbiztonsági kockázatra és az élelmiszer-vállalkozók nem végzik az önellenőrzési tervben meghatározott vizsgálatokat.

2019-ben az előző ellenőrzési ciklushoz viszonyítva kevesebb az élelmiszer-vállalkozások ellenőrzése során megállapított élelmiszer-higiénéjével kapcsolatos nem megfelelőségek száma, a kiszabott bírságok száma 40 %-kal csökkent. Az élelmiszer-vállalkozók számára a nyomonkövetés biztosítása az élelmiszerlánc minden szakaszában kötelező, az ezzel kapcsolatos hiányosságok leginkább az élelmiszer kereskedelemben és a rendezvényi forgalmazásban jellemzőek. A dolgozók egészségügyi alkalmasságának dokumentálásával kapcsolatos probléma ritkábban merül fel, és elsősorban a kisebb kiskereskedelmi egységekben fordul elő. Az engedély, illetve bejelentés nélkül végzett tevékenység továbbra sem jellemző.

A 2019. év főbb adatait a korábbi évek adataival összehasonlítva elmondható, hogy a bírságok száma csökkent, de nagyobb összegű bírságok kerültek kiszabásra.

Társhatósági ellenőrzések

A kormányhivatali összevont ellenőrzési terv alapján 2019-ben 12 közös hatósági ellenőrzés került megszervezésre, melynek során az ellenőrzést végző szervezeti egységek (népegészségügyi, fogyasztóvédelmi, munkaügyi- és munkavédelmi szakterület) kiemelten vizsgálják az egyes időszakokhoz, ünnepkörökhöz kötődő sajátosságokat, meghatározott ellenőrzési célterületeket.

2007. óta rendszeresen, évente több alkalommal kerül sor a szezonális élelmiszerlánc-ellenőrzésekre, amelyek keretében az ünnepi hagyományokhoz köthető illetve a szezonálisan jellemző élelmiszerekre és tevékenységekre koncentrálnak, országosan összehangolt, a teljes élelmiszerláncra kiterjedő ellenőrzést folytat a hatóság (tavaszi, nyári és téli szezonális ellenőrzés).

Célja, hogy az adott időszakban a megnövekedett kereslet hatására megemelkedő áruforgalomban nagyobb eséllyel felmerülő szabálytalanságokat a hatóság feltárja, megelőzze. Az ellenőrzések kiemelt területei mindig azok az élelmiszer-ipari illetve élelmiszer-forgalmazó létesítmények, ahol az adott időszakban a várhatóan nagyobb mértékű termelés vagy megnövekedett forgalom várható.

A nyári szezonális élelmiszerlánc-ellenőrzés során két vendéglátói-pari vállalkozással szemben élelmiszer-higiéniára vonatkozó jogszabályok megsértése miatt hatósági eljárást indítottunk és élelmiszerlánc-felügyeleti bírságot szabtuk ki.

A vendéglátás ellenőrzése

A vendéglátó, étkeztető létesítmények működésében 2018-tól folyamatos javulás figyelhető meg, 2019-ben a bírságok száma és összege csökkent, a figyelmeztetések száma viszont változatlan maradt.

A vendéglátó létesítmények ellenőrzése során megállapított, figyelmeztetés szankció alkalmazására okot adó jellemző hiányosságok: nem áll rendelkezésre megfelelő számú és műszaki állapotú hűtőberendezés, nincs elegendő számú kézmosó és nem biztosítottak a kézmosás feltételei, a munkapultok és munkaeszközök kopottak, a berendezések egy része elavult, nehezen tisztítható, a konyhában és a raktárakban zsúfoltság tapasztalható.

Gyakoriak a HACCP minőségbiztosítási rendszer működtetésével kapcsolatos nem megfelelőségek, a dokumentáció nem „naprakész”, sok esetben a személyi higiéniaival és a munkaruha tisztaságával, illetve takarítással kapcsolatos problémák is előfordultak.

A közétkeztetés ellenőrzése

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal által kezdeményezett „A közétkeztetés minőségére ható program” keretében folytatódott a 2013. év januárjában indított gyermek közétkeztetésből származó ételek (ebédek) laboratóriumi érzékszervi vizsgálata.

A közétkeztetési menüsorok mintavételét a területileg illetékes élelmiszerlánc-felügyeleti szervek végzik, melyeket a NÉBIH laboratóriumaiban minősítenek 20 pontos súlyzófaktoros érzékszervi bírálat során. A pontozásos bírálattal az élvezeti értéket meghatározó külsőt, állományt, illatot és ízt vizsgálják. A bírálat során egy ötlépcsős skála alapján határozzák meg az ételek minőségét. A 2019-es évben eddig 8 menüsor vizsgálata történt meg.

2019-ben a közétkeztetésben kiszolgált készételek érzékszervi vizsgálatát tekintve nem volt nem megfelelő minőségű étel, a menük 13 %-át átlag alatti, 50 %-át átlagos, 37 %-át átlag feletti minőségi kategóriába sorolták. Az előző év eredményeihez képest az ételek érzékszervi minőségében javuló tendencia figyelhető meg, mivel az értékelés során nem volt nem megfelelő eredményű menü és a vizsgált ebédek fele átlagos eredményt ért el.

Az eddigi adatok igazolják, hogy a készételek elkészítési helye és a fogyasztás helye illetve azok közelsége vagy távolsága, a készen-tartás és a nagy távolságokon történő szállítás hatással vannak a minőségre. 2015-től a mozgó érzékszervi vizsgálóállomással a laboratóriumoktól távol eső étkeztető helyeken kiszolgált készételek érzékszervi minősítése is lehetővé vált. 2019-ben a mozgó érzékszervi laboratórium nem állomásozott Nógrád megyében.

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény szerint, közétkeztetés kizárólag olyan létesítményből végezhető, amelyet az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv élelmiszer-higiéniai, élelmiszer-biztonsági és élelmiszer-minőségi szempontok értékelése alapján minősített vagy amelynek minősítésére irányuló eljárás folyamatban van.

2019-ben a „minőségvezérelt közétkeztetés” program során Nógrád megyében minősített 47 létesítmény 15%-a jeles, 38 %-a jó, 17 %-a közepes, 21 %-a elégséges, 9 %-a pedig elégtelen, azaz nem megfelelt minősítést ért el. A korábbi évek minősítéseihez képest javuló tendencia figyelhető meg, több létesítmény kapott jeles és jó eredményt, valamint az elégtelen minősítésű egységek száma is csökkent.

A 47 létesítményből eddig 21 újonnan minősített tálalókonyha auditálása, 20 főzőkonyha ismételt minősítése és 6 tálalókonyha ismételt minősítése zajlott le. A korábban nem minősített tálalókonyhák 29 %-a jeles, 19 %-a jó, 24 %-a közepes, 14%-a elégséges és 14 %-a elégtelen minősítést ért el.

A korábbi években ellenőrzött főzőkonyhák 5 %-a jeles, 50 %-a jó, 10 %-a közepes, 30%-a elégséges és 5 %-a elégtelen minősítést szerzett az ismételt auditon.

A 2019-es auditálás során a korábban már minősített tálalókonyhák jobb eredményt értek el, így javuló tendencia figyelhető meg a közétkeztető tálalókonyhák működésében.

Továbbra is gyakori hiba a dolgozók nem megfelelő élelmiszerbiztonsági - és higiénés tudása, a meleg ételekhez biztosított ételkísérő dokumentáció hiányos adattartalma, az ételhulladék nem megfelelő tárolásának, elszállításának, dokumentáltságának hiánya. Gyakran előforduló problémák közé tartozik a kifogásolható általános higiénés állapot, takarítatlanság, valamint a takarítási-tisztítási utasítás előírásainak figyelmen kívül hagyása, a fertőtlenítőszer nem megfelelő használata, a takarító-, tisztító-, fertőtlenítőszer és eszközök nem megfelelő tárolása, jelölése, a higiénikus kézmosás tárgyi feltételeinek hiánya.

Általánosságban elmondható, hogy megfelelő munkaszervezéssel, odafigyeléssel, az ismeretek felrészítésével a hibák többsége javítható. Az ilyen hibák aránya jóval meghaladja a csak beruházással, fejlesztéssel javíthatókat.

2019-ben Nógrád megye illetékességi területén élelmiszer eredetű megbetegedés gyanújával kapcsolatos vizsgálat nem volt.

Itt említjük meg, hogy az önkormányzatok számára az elmúlt években lehetőség nyílt települési bölcsődék, óvodák és egyéb intézmények pályázati úton történő felújítására. Ezekben az intézményekben legtöbbször a főző- és tálalókonyhák átalakítására és korszerűsítésére is sor került.

A közétkeztetést végző létesítmények külön engedély iránti kérelme engedélyezési eljárásában lefolytatott helyszíni ellenőrzéseken az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv gyakran szembesül azzal, hogy az átalakítást megelőző tervezés során nem vették figyelembe az élelmiszer-előállító helyek kialakítására vonatkozó higiéniai előírásokat.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek feladata az élelmiszer-előállító létesítmények kialakításával kapcsolatos előzetes tájékoztatás megadása továbbá az élelmiszer-előállítási és forgalmazási tevékenységek segítése a tevékenység végzésére vonatkozó feltételek megismertetésével, a jogszabályokban foglaltak teljesülése érdekében.

2019-ben a települési önkormányzati jegyzőknek szervezett konzultáció keretében hívtuk fel az önkormányzatok figyelmét arra, hogy az építési engedélyezési eljárást nem érintő átalakítások és felújítások esetén is kezdeményezzenek előzetes egyeztetést a

kormányhivatal élelmiszerlánc-felügyeleti szerveivel (járási hivatalok élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi osztályai és a NMKH Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztálya).

A Főosztály élelmiszerlánc-biztonsággal kapcsolatos további feladatai:

Az állati eredetű élelmiszereket előállító engedélyköteles létesítmények (pl.: házasított patás állatok húsa - vágóhíd, daraboló üzem, baromfiús és nyúlfélék húsa - vágóhíd, daraboló üzem, tenyésztett vad húsa, húskészítmények, nyerstej és tejtermékek, tojások és tojástermékek előállítása) engedélyezési eljárásait az élelmiszer-vállalkozó kérelmére a területi szerv folytatja le.

Engedélyezi az állategészségügyi felügyelet alá tartozó létesítményeket és nyilvántartást vezet az engedélyköteles és nyilvántartott létesítményekről.

A Főosztály ügyeleti és készenléti szolgálatot szervez és az Éltv. végrehajtására kiadott jogszabály szerint kezeli a rendkívüli élelmiszerlánc-eseményeket.

A megyei készenlét a munkaidőn kívüli időre és a hétvégére terjed ki. A készenlétet a vezetőn kívül egy hatósági állatorvos vagy élelmiszer-biztonsági felügyelő biztosítja a megye területén.

Az állategészségügyi hatáskörben végzett hatósági tevékenység

- Létesítmény ellenőrzési feladatok:
 - az állattartó telepek terv szerinti ellenőrzése;
 - az állatállományok kötelező vizsgálatainak elvégzése, illetve a szolgáltató állatorvosok által történő munkavégzés ellenőrzése (TBC, brucellózis, EBL, KSP/ASP, PRRS, Aujeszky, szalmonella vizsgálatok, stb.);
 - állathullák, illetve állati eredetű melléktermékek megsemmisítésének ellenőrzése és koordinálása;
- Járványügyi monitoring program teljesülésének ellenőrzése, a vizsgálatok elvégztetése illetve elvégzése.
- Az afrikai sertéspestis (ASP) elleni védekezés szervezése, irányítása, felügyelete, a mintavételekkel kapcsolatos feladatok koordinálása, a mintaátadást és mintaküldést biztosító ügyeleti rendszer megszervezése:
 - Valamennyi gazdaságban kötelezően elvégzendő a sertések korcsoportok szerinti nyilvántartásba vétele, a ki- és beszállítások korlátozása, továbbá a járványvédelmi zártság fokozásának ellenőrzése.
 - A rendes kilövésekből és az ASP miatt kötelezően előírt diagnosztikai célú kilövésekből származó vaddisznókból valamint az elhullott vaddisznó tetemekből vett ASP kimutatására irányuló mintavételekkel kapcsolatos adminisztráció, a vizsgálati eredmények nyilvántartása és eljuttatása az érintett vadásztársaságokhoz.
 - Folyamatosan, heti rendszerességgel a megadott táblázatok kitöltésével jelentések küldése az Országos Járványvédelmi Központ (OJK) számára.
 - Társas vadászat engedélyezése a HJK vezetőjének egyedi engedélye alapján, melyhez az illetékes tájegységi fővadász írásos hozzájárulása is szükséges.
 - A diagnosztikai célú kilövéseket végrehajtásának ellenőrzése, a diagnosztikai célból kilőtt vaddisznóknak az állategészségügyi hatóság által kiadott határozatok alapján történő állami kártalanítása.

- A vadászatra jogosultak ASP elleni védekezéssel kapcsolatos rendszeres írásbeli és szóbeli tájékoztatása.
- A kilőtt vaddisznókból vett minták minden nap (hétfőn és ünnepnap is) 8-10 óra közötti, a szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításával történő átvétele a járási hivatalokban.

6. táblázat

2019. évben elvégzett állategészségügyi ellenőrzések

Az ellenőrzés típusa	Az ellenőrzések száma
Állattartó telepek valamint az állattartással kapcsolatos egyéb létesítmények terv szerinti állategészségügyi ellenőrzése	30
KM ellenőrzések	57
ENAR nyilvántartással kapcsolatos ellenőrzések	45
Eseti ellenőrzések	80

7. táblázat

2019. évben elvégzett járványügyi monitoring vizsgálatok

bluetongue	592
madárinfluenza	220
Brucella melitensis	971
róka parazitológiai monitoring	26
BSE-TSE	749
Afrikai sertéspestis (ASP)	9292
Aujeszky-féle betegség, Br. suis, PRRS	165

2019. évben engedélyezési, nyilvántartási eljárások valamint 5 millió Ft feletti kártalanítási eljárások lefolytatására nem került sor.

Az egyes állatbetegségek és zoonózisok megelőzésével kapcsolatos vizsgálatok elvégzéséhez kapcsolódóan 399 db hatósági igazolás kiadására történt meg.

A járványvédelmi ellenőrzések során az állattartó létesítményeknél a korábbiaknál kevesebb hiányosság került megállapításra, elsősorban a járványvédelmi berendezések részleges hiányát, illetve az előírt dokumentáció hiányosságait kifogásoltuk. A hiányosságok pótlását illetve megszüntetését felszólításunkra a tulajdonosok valamennyi esetben elvégezték, így büntetés kiszabására nem került sor.

8. táblázat

Az állat-egészségügyre vonatkozó jogszabályok megsértése miatt alkalmazott szankciók 2019-ben

Az ellenőrzés helye	Szankciók	Száma	A bírság összege
Állattartó létesítmény	figyelmeztetés	4 db	
	élelmiszerlánc-felügyeleti bírság	21 db	6.270 000.-Ft

A bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek közül méhek nyúlós költésrothadása, valamint sertések légző és szaporítószervi betegsége (PRRS) miatt kellett járványügyi korlátozó intézkedéseket foganatosítani (zárlat, leölés).

A PRRS miatti állategészségügyi korlátozó intézkedések egy kislétszámú (100 db alatti sertés sertéslétszám) állományt érintettek. A betegség felszámolása a fertőzött állomány levágásával folyamatban van. Egyéb jelentős sertés betegségek (Aujeszky-féle betegség, brucellózis) tekintetében az ellenőrző vérvizsgálatok kedvező eredményűek voltak.

A kényelv betegség elleni immunizálások a fogékony kérődző állományokban stabilizálták a járványügyi helyzetet, az értékesítések a juh és szarvasmarha állományokból zavartalanul folynak.

Működtetjük a nemzetközi állatszállítási információs rendszert (TRACES), a nemzetközi állatszállítások esetében a célországba megfelelő formában kitöltött értesítést küldünk a szállítmány paramétereiről, az Unióból történő beszállítás esetén a bejövő jelentés alapján ellenőrizzük a szállítást. Közvetlen kiszállítások szarvasmarha és baromfiállományokból, valamint kereskedelmi jelleggel házi húsevő (kutya) állományokból történtek.

Az afrikai sertéspestis (ASP) járványhelyzet alakulásával kapcsolatos hatósági feladatok szervezése és irányítása

2018. márciusa óta a hazai állategészségügy legfontosabb feladata az afrikai sertéspestissel kapcsolatos járványügyi intézkedések megszervezése, végrehajtása és ellenőrzése, ezért erről a tevékenységről Nógrád Megye vonatkozásában bővebb tájékoztatást szeretnék adni.

Az országos főállatorvos rendkívüli élelmiszerlánc-eseményre vonatkozóan állatjárványügyi intézkedést tartalmazó határozatot hozhat. A Földművelésügyi Értesítő 5. számában 2019. július 25-én megjelent az országos főállatorvos 2/2019. számú határozata (OFÁ), melynek melléklete tartalmazza Magyarország afrikai sertéspestis felszámolására vonatkozó mentesítési tervét. Megjelenéséről valamennyi vadászatra jogosultat értesítettük.

A határozat döntően a vadászatra jogosultak számára határoz meg feladatokat, azonban a sertéstartók és a szolgáltató állatorvosok számára is tartalmaz előírásokat, ezért az állattartók részére a kormányhivatal honlapján folyamatosan közzé tesszük a tájékoztató anyagokat, az állatorvosok részére is rendszeresen írásban adunk felvilágosítást.

A hatóság további feladatai közé tartozik, hogy kategorizálja az illetékességi területén lévő sertésállományokat, külön nyilvántartást vezessen a kültéri sertésállományokról, a sertéstartók figyelmét hívja fel a járványvédelmi követelmények betartására, ellenőrizze az élelmiszer-hulladék (moslék) kezelésével kapcsolatos kockázatokat, a vadaskertek és kültéri házi sertéstartás helyének kettős kerítéssel való bekerítettségét valamint a kis- és nagylétszámú sertésállományok esetén gondoskodjon arról, hogy megfelelő számmal és

gyakorisággal az elhullott sertésekből mintavétel és -küldés történjen a NÉBIH ÁDI laboratóriumába. Az 1. kategóriás besorolású állati melléktermékek ártalmatlanítására engedéllyel rendelkező szervezeteket (VGÜ, ATEV) aktív közreműködésre köteleztük. A vadászatra jogosultak az állati eredetű hulladék elszállítási igényeiket a területileg illetékes járási főállatorvosi hivatal felé írásban jelenthetik be.

A megyei állategészségügy személyi állománya előregedett és évek óta súlyos humán erőforrás gondokkal küzd. Az OFÁ határozatból eredő feladatok végrehajtása jelentős többletterhet okoz a járási és megyei szinten dolgozó, amúgy is létszámihiányos hatósági állatorvosok részére. Az adminisztrációs és ellenőrzési terhek növekedése, a mindennapra eső mintaátvételi és mintaküldési kötelezettség valamint az állami kártalanításokhoz kapcsolódó pénzügyi kifizetések folyamatos és hosszú távú igénybevételt jelentenek.

Az ASP járvánnyal kapcsolatos vaddisznóminták vizsgálati megrendelése elektronikus úton kerül feltöltésre január óta, a beküldött minták laboratóriumi jegyzőkönyveit a NÉBIH ÁDI e-mailben küldi meg a Főosztálynak, ahol szétosztásra kerül járásonként valamint vadászatra jogosultanként és e-mailben a lehető legrövidebb időn belül megküldésre kerülnek az eredményközlők a megadott elérhetőségekre.

Kiemelkedő jelentőségű az ASP korai felismerése és felszámolása szempontjából minden vadászterületen a vaddisznó hullák szervezett keresése, az elhullott vaddisznókból történő laboratóriumi célú mintavételezés, valamint a hullák ártalmatlanítása, ezért rendszeresen felhívjuk ennek fontosságára a vadászok figyelmét.

A vadászati évre jóváhagyott kilövési terv figyelembevételével az év során a terven felül a vaddisznó állomány gyérítése érdekében ún. diagnosztikai célú kilövéseket kell végrehajtani. A diagnosztikai célból kilőtt vaddisznókat az állam az állategészségügyi hatóság által kiadott határozatok alapján kártalanítja. A vadásztársaságoknál keletkezett állati eredetű melléktermék ártalmatlanítása szintén állami költségre történik.

A vadászatra jogosultak az ASP elleni védekezésben beálló esetleges változásokról elsősorban az általuk megadott elektronikus elérhetőségeken valamint a vadászkamara és a kormányhivatal internetes honlapján keresztül kapnak értesítést.

Minden esetben, amikor a járvány szempontjából lényeges változás történik, akkor a három élelmiszerlánc-biztonsági felügyeletet ellátó járási székhelyen tájékoztató értekezlet megtartására kerül sor a területen működő vadásztársaságok képviselőinek.

Társas vadászatot csak a HJK vezetőjének egyedi engedélye alapján lehet tartani, melyhez az illetékes tájegységi fővadász írásos hozzájárulása szükséges. A kilőtt vaddisznókból vett mintákat minden nap (hétfőn és ünnepnap is) 8-10 óra között veszik át a járási hivatalok, ahol a szükséges személyi és tárgyi feltételek jelenleg rendelkezésre állnak. A hatóságnak feladata az is, hogy minden vadászatra jogosult a vadászati évben legalább egyszer ellenőrzésre kerüljön.

A megyében lévő valamennyi sertéstelepet állatorvosnak kellett felkeresnie, az állományokat korcsoportonként összeírni, járványügyi felülvizsgálatot végezni és tájékoztatást adni. Mivel ezt az időigényes feladatot hatósági állatorvosokkal nem lehetett elvégezni, ezért szolgáltató állatorvosokat köteleztünk aktív közreműködésre.

Többletfeladatot jelent az is, hogy a vadgyűjtők és vadfeldolgozók – mivel a kockázatos területről származó testek és azokból készült termékek nem hagyhatják el az ország területét

– nem veszik át a kilótt, negatív virológiai eredményű testeket, így most már azok is ártalmatlanításra kerülnek, az ezekhez szükséges határozatok megírása és kiadása tovább terhelik az állategészségügyi rendszert.

A határozat jelentős terhet ró az állategészségügyi hatóságra, hiszen a vadászatra jogosultaknak, az állati melléktermék megsemmisítésének, a moslék etetés tilalmának, a szálláshely szolgáltatóknak, az aktív közreműködésre kötelezetteknek vagy a sertéstartó telepeknek az ellenőrzése valamint a megnőtt adminisztrációs teher (pl. nagyszámú határozat kiadása, minták elektronikus felvitele és nyomon követése, excel táblázatok vezetése, plusz iktatási feladatok, pénzügyi teljesítések előkészítése és összesítése) mellett biztosítani kell azt is, hogy az ASP mintákat minden nap (beleértve a hétvégét és ünnepnapokat is) 8 és 10 óra között átvegyék a hatósági állatorvosok a járásokban.

A minta átvételek humánerőforrás oldalát hivatalon belüli munkaerő átcsoportosítással illetve jogosult állatorvosok bevonásával tudjuk megoldani. Jelenleg a megyében lévő 9 fő hatósági állatorvosi létszám, jövőre várhatóan 8 főre csökken, ami tovább súlyosbítja az évek óta tartó állatorvos hiányt. A meglévő előregedett létszámhiányos személyi állománnyal a fertőzött terület növekedéséből adódó plusz járványügyi feladatok ellátása (figyelembe véve a hétfégi minta átvételeket is), hosszú távon kritikus helyzetbe hozza a megye állategészségügyi rendszerét.

Az ASP-vel kapcsolatos dokumentáció naprakészsége és pontossága elengedhetetlenül fontos az Európai Unióból érkező auditorok ellenőrzése illetve Magyarország mentességének elismerése során.

Folyamatosan, heti rendszerességgel kell a megküldött táblázatok kitöltésével jelentéseket küldeni az Országos Járványvédelmi Központ (OJK) számára, de sokszor napi szinten is kérnek adatokat, tájékoztatást a járványhelyzet alakulásával párhuzamosan az érintett megyéktől.

Az OJK álláspontja alapján az ASP vaddisznóban történt magyarországi megállapításai, az európai, kiemelten a szomszédos országok járványhelyzetének romlása miatt fokozott a veszélye annak, hogy a vírus átterjed a házisertés állományokra is, mely az ágazatra nézve súlyos következményekkel járna (exportból kizárás, kereskedelmi korlátozások), ezért fokozni kell a sertéstartó gazdaságok, különösen a kislétszámú állományok járványvédelmi készültségét. A sertéstenyésztő, sertéstartók érdekvédelmi szervezeteivel közösen meghatározásra kerültek azok a minimum követelmények, melyeket a fertőzött területen a létszámtól függetlenül be kell tartani valamennyi gazdaságban. A magas kockázatú területeken ez a követelményrendszer, mint „Jó sertéstartói gyakorlat” kerül bevezetésre.

Az állategészségügyi hatóság a feladat végrehajtása érdekében a fertőzött és a magas kockázatú területen lévő valamennyi kislétszámú sertéstartó részére eljuttatta a kiadott tájékoztatót, a követelményrendszert, a sertés állomány nyilvántartót, látogatási naplót és az állattartói nyilatkozatot. A területen illetékes jegyzőknek is megküldtük a tájékoztatót, hogy a helyben szokásos módon tegyék azt közzé és hívják fel a lakosok figyelmét a regisztráció elvégzésére.

A 2019. február 19-én megtartott Nemzeti Klasszikus Sertéspestis és Afrikai Sertéspestis Szakértői Csoport ülésén a járványügyi helyzet elemzése alapján nem volt indokolt a fertőzött terület Nógrád megyei részének bővítése, mivel a 21-es főút a megépített vadkerítéssel hatékony mesterséges határt jelent. A Szakértői Csoport támogatta a megyei javaslatot, hogy a 21-es főút Pásztó közelében található vadátjárója lezárásra kerüljön,

mellyel így megakadályozható, hogy a fertőzött területről a vaddisznók átjárjanak a magas kockázatú területek felé.

A 2018/2019. vadászati év jelentési adatai szerint a megyében működő vadászatra jogosultak rendes kilövés során 6583 db, míg diagnosztikai kilövés alkalmával 2464 db, azaz összesen 9047 db vaddisznót ejtettek el, így jelentős számban haladták meg a kilövések a korábbi évek adatait.

2019. 03. 25-től 03. 29-ig az Európai Unió ellenőrző delegációja megyénkben átfogó ellenőrzést tartott afrikai sertéspestis témakörben.

Az ellenőrzés a pásztói járást érintette, itt egy nagylétszámú sertéstelep, egy vadászatra jogosult és az általa működtetett vadbegyűjtő, illetve egy nem árutermelő sertéstartó került ellenőrzésre. Az ellenőrzés célja, hogy az EU-s és a magyar jogszabályok előírásai az Országos Járványvédelmi Központon (OJK) keresztül hogyan jutottak el a megyei és járási szintre, valamint hogy ezek átadása és végrehajtásuk hatóság általi ellenőrzése hogyan valósult meg a vadásztársaságoknál és az állattartóknál. Az előírások és a járványügyi intézkedések gyakorlati megvalósulását a helyszínen fellelhető dokumentációk alapján ellenőrizték.

A Helyi Járványvédelmi Központ (HJK) és a Főosztály vezetője mind a három ellenőrzésre kijelölt helyszínen egy egész munkahetet töltött el az auditra való felkészülés érdekében. A megyei főállatorvos és a HJK vezető összefogásának és megfeszített munkájának valamint a pásztói járási főállatorvos aktív közreműködésének köszönhetően a március 25-én és 29. között lezajlott uniós audit sikeres volt Nógrád Megyében.

A megyében a fertőzött terület határán történt újabb, nagyszámú pozitív megállapítások kapcsán a fertőzött terület bővítésre került, mely az EU hivatalos Lapjában 2019. 05. 17-én kihirdetésre került a 2014/709/EU bizottsági végrehajtási határozat módosításával. A módosítás 8 vadgazdálkodási egység területét érinti, valamennyi a Salgótarjáni Járás illetékességi területén helyezkedik el. Az érintett vadászatra jogosultak és a települések határozati formában értesítést kaptak a módosulás beálltáról.

A 2019. május 22-én megtartott Nemzeti Klasszikus Sertéspestis és Afrikai Sertéspestis Szakértői Csoport ülésén a járványügyi helyzet kedvezőtlen változása miatt a fertőzött területek további növelésére került sor több megyében. Nógrád és Heves Megye határán lévő fertőzött területen belül a szigorúan korlátozott területek bővítése vált szükségessé, így újabb 4 vadgazdálkodási egység került ebbe a kategóriába, egy vadászatra jogosult területe pedig magasból fertőzött területi besorolást kapott. A javaslat alapján az Országos Főállatorvos ÉFHÁT/119/2019. sz. leiratával utasítást adott a besorolások módosítására.

A Szakértői Csoport ülését követően a megyei HJK összehívása is megtörtént, melyen a főosztályvezető tájékoztatta a jelenlévőket az aktualitásokról valamint, hogy a HJK vezetésében változás történt. A HJK vezetője közvetlenül irányítja és felügyeli az ASP-vel kapcsolatos járványügyi intézkedéseket, melyekről folyamatos tájékoztatást ad a megyei főállatorvosnak.

Ezzel egyidejűleg a rendelkezésre álló adatok alapján fel kellett mérni az SZKT területen lévő kislétszámú sertésállományokat és elkezdtek az ott lévő egyedek járványügyi jelölésének végrehajtását.

A szakértői bizottság határozati javaslatai alapján egy tájékoztató kivonat készült a vadásztársaságok és a szolgáltató állatorvosok számára.

A bővítések bevezetésével az egyes járások állategészségügyi státusza a következők szerint változott:

<u>Pásztói Járás:</u>	SZKT	5 vadásztársaság
	fertőzött	8 vadásztársaság
	magas	4 vadásztársaság
<u>Salgótarjáni Járás:</u>	fertőzött	15 vadásztársaság
	magas	4 vadásztársaság
<u>Balassagyarmati Járás:</u>	magas	17 vadásztársaság

A járások részére kiadott táblázatok vezetése kiemelt fontosságú, mert a járványhelyzettel kapcsolatos adatok naprakészségét, a jelentések elkészítését és a nyomon követhetőséget segítik.

Az elhullott vaddisznókból történő mintaküldés rendszerességének megállapításához készült egy szakmai javaslat, melynek kivonata kiküldésre került a vadásztársaságoknak. A mintaküldés teljesülését a HJK folyamatosan nyomonköveti és a nem teljesítőket negyedévente írásban figyelmezteti.

2019. I. félévében az OFÁ határozat értelmében valamennyi sertéstelepet aktív közreműködésre kötelezett szolgáltató állatorvosok keresték fel, akik elvégezték a korcsoportonkénti összeírást, a járványügyi felülvizsgálatot, ellenőrizték, hogy volt-e elhullás és ha igen, az bejelentésre került-e.

A 2019. augusztus 28-án megtartott Nemzeti Klasszikus Sertéspestis és Afrikai Sertéspestis Szakértői Csoport ülésén a járványügyi helyzet kedvezőtlen változása miatt a fertőzött területek további növelésére került sor több megyében, azonban Nógrád Megye esetében módosítás nem történt.

2019. október 4-én a BM tájékoztatta az önkormányzatokat a 2/2019. OFÁ határozat házisertés állományokra vonatkozó intézkedéseinek előírásáról:

- sertés állománnyal kapcsolatos azonnali intézkedések,
- az általános járványvédelmi (biológiai) intézkedések,
- a kislétszámú házisertés állományokra vonatkozó speciális járványvédelmi előírások,
- a megerősített passzív surveillance házisertések esetében,
- az elhullott sertések ártalmatlanításának szabályai,
- az állat- és termékforgalmazás szabályozása,
- a takarmányozás és almozás előírásai.

Az OJK ASP hirdetményt adott ki a „Sertéstartók figyelmébe” címmel, amelyben a legfontosabb betartandó intézkedések mellett felhívja a figyelmet a NÉBIH által kiadott minimális járványvédelmi követelményeket összefoglaló „Jó sertéstartói gyakorlat” című tájékoztatóra is. A NÉBIH a fertőzött területen ingyenesen biztosít minden háztájit tartó állattartó számára a sertésól és a tartáshoz szükséges eszközök fertőtlenítésére szolgáló fertőtlenítőszert, melyet az állatorvosoktól lehet kérni.

A 2019. október 7-én megtartott Nemzeti Klasszikus Sertéspestis és Afrikai Sertéspestis Szakértői Csoport ülésén újabb Nógrád Megyét érintő határozati javaslat nem született.

Az OJK részére novembertől minden héten jelentést kell küldeni a társas vadászatok és a csoportos diagnosztikai lelövések tervezett megtartásáról, melyeket külső szakértők bevonásával és az OJK közreműködésével szűrőpróbaszerűen ellenőrizni is fognak.

A járások feladata, hogy a hatályos OFÁ határozat szerint a vadászati évben legalább egy alkalommal valamennyi vadászatra jogosultat ellenőrizze az OJK által kiadott ellenőrzési lista felhasználásával.

A 2018. 10. 29-i első pozitív eredményű ASP megállapítást követően december végéig még öt pozitív eset történt, valamennyi elhullottan talált vaddisznóból.

A 2019. évben a pozitív megállapítások száma a következőképpen alakult:

hónap	elhullottan talált db	gyérítés során kilőtt db
január	8	5
február	33	3
március	79	0
április	18	3
május	24	3
június	7	8
július	4	1
augusztus	2	0
szeptember	0	0
október	0	0
november	2	0
összesen:	177	23

2019. november végéig a megyében 9292 db vaddisznó vizsgálata történt meg, az összes vizsgálatra vetítve a pozitívnak bizonyult egyedek aránya 2,5 %. Az ASP által érintett települések száma 13 (Bátonyterenye, Dorogháza, Jobbágyi, Mátramindszent, Mátranóvák, Mátraszele, Mátraterenye, Pásztó, Rákócziánya, Salgótarján, Szurdokpüspöki, Szuha, Tar), jelenleg a Mátra északi és nyugati területeitől a 21-es főút vonaláig terjed.

Az esetek jelentős számbeli emelkedése (különösen a februártól májusig terjedő időszak) és a területi szóródás miatt a Nemzeti KSP/ASP Szakértői Csoport javaslata alapján az országos főállatorvos az év folyamán többször módosította a megye egyes területeinek kockázati besorolását. Ennek értelmében az év második felétől 5 vadászatra jogosult területe ASP szempontjából szigorúan korlátozott (SZKT) kockázati besorolásba, 23 vadgazdálkodási egység fertőzött (FT), míg 25 vadásztársaság magas kockázati (MT) besorolású kategóriába került.

A SZKT besorolású vadgazdálkodási egységek Szuha, Mátramindszent, Dorogháza, Bátonyterenye, Mátraverebély, Tar, Pásztó, Szurdokpüspöki és Jobbágyi települések közigazgatási területein helyezkednek el. A fertőzött kockázati besorolású vadásztársaságok területei a megyehatártól (Jobbágyi) a 21-es főút nyomvonalát követve Bátonyterenye – Nempti - Nádújfalu vonaltól északra a Mihálygerge – Herencsény – Palotást összekötő vonal által határolt területen helyezkednek el. Az ettől nyugatra eső részek a magas kockázati kategóriába sorolt vadgazdálkodási egységek területei.

Az esetek előfordulási gyakoriságából megállapítható, hogy a betegség a tél végi, tavaszi időszakban kulminál, majd a nyári – őszi időszakban jelentősen alábbhagy az intenzitása. A

jelenség részben a vaddisznó életmódjával hozható összefüggésbe, mert a téli időszakban az életterét az erdős területekre helyezi át, így az adott területen nő az állomány mérete és ez megnöveli az egyes egyedek érintkezési lehetőségeit és ezzel együtt a fertőzés átadását. Másrészt a télvégére esik a kocák ellése, ami szintén növeli a populáció sűrűségét és következményesen a kontamináció lehetőségét és növekedését. Mindez alátámasztja az állomány erőteljes gyérítésének indokoltságát.

A rendelkezésre álló információkat elemezve megállapítható, hogy a művi fizikai határok (esetünkben a 21-es főút mellett futó kerítés) jó szolgálatot tudnak tenni a vaddisznó migráció akadályozása érdekében, azonban ez a megoldás térben és időben csak korlátozottan alkalmazható és nem zárja ki a kórokozó egyéb terjedési/terjesztési lehetőségeit (felelőtlen emberi magatartás).

A fentiekben leírtak alapján az ASP járványhelyzete napról napra változik, mely állandó készenléetet és gyors reagálást követel meg a komoly humán erőforrás hiánnyal küzdő állategészségügyi hatóság mindennapi munkájában. Szükséges a döntéshozók részéről egy olyan koncepció kidolgozása, mely hosszú távon biztosítja a személyi és tárgyi feltételeket a hatóság hatékony működése érdekében. A betegség jellegéből adódóan várhatóan hosszú, akár 10 évig tartó állapotra kell felkészülni, leküzdéséhez elengedhetetlen minden érintett részéről a megfelelő hozzáállás és az elrendelt igazgatási intézkedések szigorú betartása.

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztálya 2019. évi tevékenysége

Nógrád megyében a korábbi megyei földhivatal egy összevont földhivatali osztályként 13 fővel, - amelyből 1 földmérési ügyintézői álláshely jelenleg betöltetlen - az Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztályon belül tevékenykedik. Az osztály dolgozói közül 6 fő ingatlan-nyilvántartási, 2 fő földmérési- és térképészeti, valamint 1 fő mezőgazdasági szakterületi feladatokat lát el további 2 fő titkársági ügyintézőként dolgozik. Az osztály vezetője oklevelés birtokrendező mérnök végzettségű. Valamennyi ügyintéző rendelkezik a feladat ellátásához szükséges szakirányú képesítéssel, valamint több éves szakmai gyakorlattal a földügyi igazgatás területén. 10 fő szakirányú felsőfokú, 2 fő szakirányú középfokú végzettségű.

A földügyi szakigazgatási feladatok ellátása az integráció, illetve a központi hivatalok átalakítása után a kormányhivatali, járási hivatali rendszerben változatlanul, a jogszabályi és szakmai követelményeknek megfelelően történik.

Számos hatósági ügynek - a szakhatósági rendszer kormányhivatalon belüli megszüntetésének köszönhetően, döntően a földvédelmi és telekalakítási kérelmeknél - a korábbi hosszadalmas szakhatósági megkeresés helyett egyszerűsödött az eljárása, valamint több földügyi hatósági eljárás és adatszolgáltatás vált díj- illetve illetékmentessé.

Az ingatlan-nyilvántartási ügyek intézése, az egységes ingatlan-nyilvántartás vezetése, valamint az abból történő adatszolgáltatás általánosan az ingatlan fekvése szerint illetékes járási hivatal, mint elsőfokú ingatlanügyi hatóság hatáskörébe tartozik.

A megyében elsőfokú ingatlanügyi hatóságként **4 járási földhivatali osztály** működik: Balassagyarmaton a balassagyarmati és szécsényi járás, Pásztón a pásztói járás, Rétságon a rétsági járás, míg Salgótarjánban a salgótarjáni és bátonyterenyi járás illetékességi területén.

A **megyei kormányhivatalon belül működő földhivatali osztály** az ingatlan fekvése szerint illetékes, földügyi igazgatási hatáskörében másodfokon eljáró ingatlanügyi hatóság, amely szakmailag irányítja, felügyeli és ellenőrzi a járási földhivatalok munkáját, közvetít a hivatalok, a **Miniszterelnökség** és az **Agrárminisztérium**, valamint a földügyi informatikai szakrendszerek üzemeltetését, fejlesztését ellátó **Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság** közötti adatforgalomban. Felügyeli a földbirtok-politikai tevékenységet, szolgáltatja a földügyi szakigazgatással kapcsolatos statisztikákat. Felügyeli, műszakilag támogatja és koordinálja a járási földhivatalok ingatlan-nyilvántartási és földmérési, térképészeti tevékenységét. Elvégzi az új felmérésekkel, térképfelújítással, az ingatlan-nyilvántartás átalakításával, a birtokrendezések előkészítésével kapcsolatos feladatokat.

A földügyi szervezetrendszert érintő legutóbbi változások

Szakmai irányítás a földügyi igazgatási rendszerben

A fővárosi és megyei kormányhivatalok, továbbá a fővárosi és megyei kormányhivatalok járási (fővárosi kerületi) hivatalainak, valamint a földmérési és térinformatikai államigazgatási szervnek **a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről** szóló **383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 1. § a), d) és h) pontjában** meghatározott feladat- és hatáskörei gyakorlásával összefüggésben a központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvényben meghatározott, valamint a törvényességi és szakszerűségi ellenőrzési hatásköröket szakmai irányító miniszterként a Miniszterelnökséget vezető miniszter gyakorolja.

Ebből adódóan 2019. április 1-jétől a Miniszterelnökséget vezető miniszter feladatkörébe tartozik:

- az ingatlan-nyilvántartás,
- a földmérési és térképészeti állami alapfeladatok és alapmunkák - ide nem értve a honvédelmi célú földmérési és térképészeti tevékenységet - a földmérési, térképészeti, távérzékelési, térinformatikai rendszerek működtetése és az államhatár kapcsolatos nemzetközi kötelezettségek,
- a telekalakítás,
- jogszabály-előkészítés, szakmai irányítás, együttműködésben az agrárminiszterrel.

Földmérési és Térinformatikai államigazgatási szerv átalakítása

A **2019. március 25-én megjelent 59/2019. (III. 25.) Kormányrendelet** szerint Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztályából az Alaphálózati és Államhatárügyi Osztály, a Földügyi Fejlesztési és Üzemeltetési Osztály, a Kozmikus Geodéziai Osztály, a Szolgáltató Osztály, a Távérzékelési Osztály, a Térinformatikai Osztály, valamint az ezen osztályoknak informatikai támogatást biztosító Informatikai Főosztályból az Informatikai Osztály feladatait - közfeladat-ellátási és tovább-foglalkoztatási kötelezettséggel - jogutódlással **2019. április 1-jétől a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság** látja el.

A jogutódlás kiterjed valamennyi fent felsorolt szervezeti egység által ellátott feladatra, jogosultságra és kötelezettségre, továbbá valamennyi, az ezekhez kapcsolódó jogviszonyra, különösen az ezekkel összefüggő vagyoni jogokra és kötelezettségre, az ingó és ingatlan

állományra, az átvett feladatokat ellátó alkalmazottak feletti munkáltatói jogok gyakorlására és kötelezettségek teljesítésére, foglalkoztatási jogviszonyára.

A módosítás értelmében tehát 2019. április 1-jétől a földmérési és térinformatikai államigazgatási szerv feladatait a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. (LTK) vette át.

Majd **2019. október 15-től** a 220/2019 (IX. 12.) Kormányrendelet (módosító) alapján a földmérési és térinformatikai államigazgatási szerv feladatait a kormányrendeletben meghatározott hatáskörmegosztással

- a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft.,
- a Nemzeti Földügyi Központ, valamint
- az Agrárminiszter látja el.

A földhivatali feladatok ellátásának jogszabályi háttere, hatáskör- és illetékesség a földügyi igazgatási feladatkörben eljárva

1. Szervezeti és Működési Szabályzat

A fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló **39/2016. (XII. 30.) MvM utasítás 52. §-a** rendelkezik a földhivatalok feladatairól:

„A kormányhivatalok szervezeti egységei a földhivatali feladatok körében ellátják a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről, az egyes földügyi eljárások részletes szabályairól szóló kormányrendeletben és egyéb külön jogszabályokban meghatározott, a kormányhivatal feladat- és hatáskörébe tartozó feladatokat.”

2. Kijelölő kormányrendelet

A földhivatalok hatáskörét és illetékességét a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló **383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet** állapítja meg.

E rendelet alkalmazásában a földügyi igazgatás kiterjed:

- az ingatlan-nyilvántartással,
- a földhasználati nyilvántartással,
- a földművesekről, a mezőgazdasági termelőszervezetekről és a mezőgazdasági üzempontokról vezetett nyilvántartással (a továbbiakban: földműves nyilvántartás),
- a földmérési és térképészeti állami alapfeladatokkal és alaplakokkal - ide nem értve a honvédelmi célú földmérési és térképészeti tevékenységet - a földméréssel, térképészettel, távérzékeléssel, térinformatikai rendszerek működtetésével és az államhatárral kapcsolatos nemzetközi kötelezettségekkel,
- a földminősítéssel, a földvédelemmel, a földhasznosítási előírások érvényesülésével,
- a földtulajdoni és a földhasználati előírások érvényesülésével,
- a földforgalommal,
- a telekalakítással összefüggő feladatok ellátására.

A földügyi igazgatási feladatkörében eljáró különös illetékességi szabályok szerint:

Földügyi hatóságként:

- az ország területére a földmérési és térinformatikai államigazgatási szerv,
- az adott megye (főváros) területére a fővárosi és megyei kormányhivatal,

- a kijelölő rendelet 1. mellékletben meghatározott területre a járási (fővárosi kerületi) hivatal jár el.

Ha a jogszabály másként nem rendelkezik, **első fokon** az ingatlan fekvése szerint illetékes, földügyi igazgatási hatáskörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatal, **másodfokon** az ingatlan fekvése szerint illetékes, földügyi igazgatási hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal jár el.

Mezőgazdasági igazgatási szervként:

A földműves nyilvántartás vezetésére, valamint a Földforgalmi törvény szerinti mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld fekvése szerint illetékes, földügyi igazgatási feladatkörében eljáró elsőfokú hatóságként

- a járási hivatal,
- másodfokú hatóságként a fővárosi és megyei kormányhivatal jár el.

A Földforgalmi törvényben meghatározott szerzési feltételek, korlátozások és tilalmak betartásának ellenőrzésére, továbbá az ezzel kapcsolatos jogkövetkezmények alkalmazására, a biztonsági okmánnal összefüggő kötelezettségek ellenőrzésére elsőfokú hatóságként

- a járási hivatal,
- másodfokú hatóságként a fővárosi és megyei kormányhivatal jár el.

A föld fekvése szerint illetékes **megyei kormányhivatal** jár el mezőgazdasági igazgatási szervként a föld tulajdonjogának hatósági jóváhagyáshoz kötött megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban, továbbá a szerzési feltételek igazolására szolgáló hatósági bizonyítványok kiadásában.

A föld fekvése szerint illetékes **járási hivatal** jár el mezőgazdasági igazgatási szervként a hatósági jóváhagyáshoz kötött földhasználati szerződések hatósági jóváhagyására irányuló eljárásban.

3. Földügyi eljárások részletes szabályai

Az egyes földügyi eljárások részletes szabályairól szóló **384/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet** alkalmazásában a földügyi igazgatás kiterjed a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendeletben felsorolt földügyi feladatok ellátására.

E rendelet tartalmazza egyebek mellett:

- az ingatlan-nyilvántartási eljárásra vonatkozó rendelkezéseket
- a földügyi szakigazgatást érintő speciális feladatokat
- a termőföld hasznosításával, védelmével és a földminősítéssel kapcsolatos eljárások részletes szabályait
- a telekalakítási eljárást és
- a föld tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerzési képesség igazolását.

A földügyi szakigazgatást érintő speciális feladatok

Az egész országra kiterjedő kiemelt földhivatali feladat a részarány földkiadás során keletkezett osztatlan közös földtulajdon megszüntetésére irányuló eljárások végrehajtása, amely megyénkben jelenleg 2 járási földhivatal illetékességi területén zajlik. Az V. üteme Rétságon, majd megyénkben utolsóként - VI. ütemmel - a balassagyarmati és szécsényi járások területét magában foglaló Balassagyarmati Járási Hivatal Földhivatali Osztályán zárul

a program. Az I-II. ütem, amely a pásztoói és a salgótarjáni valamint a bátonyterenyei járás területét érintette, már befejeződött. Ezáltal mintegy **2000 önálló földrészlet** kerül kialakításra, ahol az érintett földtulajdonosok – mint ügyfelek száma - meghaladja az **5000 főt**. Az eljárásban földhivatali osztályunk, mint koordináló és szakmai felügyeletet biztosító hatóság vesz részt, mellette - a szintén szoros határidők között végrehajtandó - jelentési kötelezettséggel a projektet irányító Agrárminisztérium és a Nemzeti Földügyi Központ felé.

A Földhivatali Osztály általános feladatai

1. Ingatlan-nyilvántartási és földforgalmi szakterületen, egyéb mellett:

- A beadványokban előadott ingatlanügyi hatósági panaszokat kivizsgálja, szükség esetén jelentést tesz a szakmai irányító szerv részére;

2. Földmérési és földügyi szakterületen, egyéb mellett:

- Ingatlanügyi hatóságként ellátja a termőföld védelméről, valamint a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló törvényben, és annak felhatalmazása alapján kiadott rendeletekben meghatározott feladatokat
- Telekalakítási hatóságként ellátja az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvényben, és annak felhatalmazása alapján kiadott rendeletekben meghatározott feladatokat
- Megyei szinten felügyeli a részarány földkiadás során keletkezett osztatlan közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos hatósági feladatok végrehajtását.
- Elbírálja a földmérési és földügyi ügyekben hozott elsőfokú döntések ellen benyújtott és felterjesztett fellebbezéseket, továbbá a szakterületet érintő ügyekben perképviselőt lát el.
- Megyei szinten koordinálja, segíti a parlagfű elleni közérdekű védekezéssel kapcsolatos járási hivatali feladatok végrehajtását;
- Gyakorolja a földmérési alappont-hálózati pontok felett a tulajdonosi/kezelői jogokat;
- Ellátja a földmérési és térképészeti szakfelügyeletet;
- Vezeti a közigazgatási és fekvéshatárok adatbázisát;
- Ellátja az állami földmérési jelek helyszínelését és karbantartását;
- Ellátja az állami földmérési térképi adatbázisból, az alaphálózati pontok adatbázisából és a forgalomból kivont földmérési és térképészeti adatokból történő adatszolgáltatást, adat- és térképtárat működtet;
- Koordinálja, és szakmai iránymutatásokkal segíti a törvény által előírt hasznosítási, valamint ideiglenes és mellékhasznosítási kötelezettség teljesítésének folyamatos ellenőrzését, felel a határszemle ellenőrzések megszervezésért, végrehajtásának irányításáért;
- Koordinálja és ellenőrzi a földvédelmi statisztikai program folyamatos vezetését;
- Szakmailag irányítja és ellenőrzi a közhiteles földhasználati nyilvántartás vezetését és az adatok szolgáltatását;
- Intézkedik az engedély nélkül elmozdított, vagy elpusztult geodéziai alappontok esetében a kártérítési igény érvényesítéséről;
- A terepi és térképi állapot összehangjának biztosítása érdekében felügyeleti munkája során helyszínelési munkát végez, az észlelt eltérések rendezése céljából az illetékes járási hivatalnál eljárást kezdeményez;
- Elősegíti a földmérési műszaki fejlesztést, részt vesz új technológiák, és eljárások átvételében, azok hatékony alkalmazásában;

- Amennyiben az a hatósági feladatok ellátását nem veszélyezteti, díjfizetés ellenében kisegítő vagy vállalkozási tevékenységként mérnöki szolgáltatást és műszaki tanácsadást végez;
- Közreműködik a településrendezési tervek és a helyi építési szabályzat véleményezési eljárásában a termőföldvédelem érvényesítése érdekében;
- Nyilvántartja, és folyamatosan figyelemmel kíséri a jogerős és végrehajtható határozatokban kirótt földvédelmi járulékok és bírságok, valamint a földhasználati és eljárási bírságok befizetését, valamint az eredeti állapotba való helyreállítási kötelezettség teljesítését előíró határozatokban foglaltak végrehajtását;
- Folyamatosan intézkedik az Agrárminisztérium szakfőosztályai felé a jogerős és végrehajtható határozatokban kirótt földvédelmi járulékok és bírságok nyilvántartásból való törlése, illetve visszafizetése iránt, ha a törlés illetve a visszafizetés megalapozott;
- Megszervezi és lebonyolítja a járási hivatalok földhivatali osztályainak szakmai átfogó és célellenőrzéseit.

A Földhivatali Osztály földügyi igazgatási feladatok ellátására, valamint a járási földhivatali osztályok ellenőrzésére vonatkozó 2019. évi szakmai feladattervében szereplő fontosabb tevékenységek

1. Kiemelt feladatok:

- Folyamatosan vizsgálni kell az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és az ingatlan-nyilvántartási állapot egyezőségét, eltérés esetén meg kell tenni a szükséges – jogszabályi előírásoknak megfelelő – intézkedéseket az egyezőség biztosítása érdekében.
- Folyamatosan el kell végezni a TakarNet hozzáférési jogosultsággal rendelkező felhasználók – adatlekérdezései jogszerűségének és a biztonsági előírások betartásának törvényben meghatározottak szerinti – ellenőrzését.
- Folyamatosan el kell végezni a földátruházási biztonsági okmányt kezelő közjegyzők, ügyvédek vagy az adott szervezetnél működő jogtanácsos biztonsági okmánnyal összefüggő kötelezettségeinek jogszabályban meghatározottak szerinti ellenőrzését.
- Termőföldek engedély nélküli igénybevételeinek feltárása, az eljárás lefolytatása.
- A termőföld eredeti állapotának helyreállításáról szóló jogerős és végrehajtható határozatokban foglalt kötelezettség kikényszerítése.
- Különös gondot kell fordítani a szakfelüyeleti ellenőrzés körébe tartozó feladatok végrehajtására, ütemezetten ellenőrizni kell a földmérési szakfelüyelet keretében a földmérési adatok és az állami földmérési térképi adatbázisokból, valamint az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázisokból szolgáltatott adatok jogszerű felhasználására vonatkozó előírások betartását.
- A földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény, valamint a részarány földkiadás során keletkezett osztatlan közös tulajdon megszüntetésének részletes szabályairól szóló 374/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet előírásaiban megfogalmazott szakmai követelmények, valamint a költségvetési és jogszabályi előírások szerinti ingatlanügyi hatósági feladatok betartásának folyamatos ellenőrzése.
- Gondoskodni kell az informatikai rendszerekhez való hozzáféréseket biztosító jogosultságok szabályszerű és biztonságos kezeléséről, figyelemmel kell kísérni a jogosultságok naprakész kiosztását, nyilvántartását és szükség szerint intézkedni kell módosításukról.

- El kell látni – a főosztály által meghatározott módon – az elektronikus ügyintézés fokozatos bevezetésével kapcsolatos informatikai feladatokat.

2. Igazgatási és oktatási feladatok:

- Az ügykezelők, igazgatási előadók ellátják a földhivatalok iktatási feladatait, az iratok (irattárak) kezelését és azok irattározását. Az ügyiratkezelésre előírt határidők betartásának figyelemmel kísérése. Amennyiben határidőn túl lévő ügyiratok keletkeznek, azok kimutatásba foglalása az előadói könyvek alapján és a kimutatás átadása a vezető részére. (TAKAROS illetve más iktató rendszer alapján.)
- Hálózatok üzemeltetése: a hivataloknál minden reggel (lehetőség szerint napközben is) ellenőrizni kell a hálózatot, az érkezett üzeneteket továbbítani kell a vezetők vagy általuk megbízottak részére.

3. Pénzügyi és gazdálkodási feladatok:

- A bevételek számlázásával, nyilvántartásával és az ehhez kapcsolódó pénzkezeléssel kapcsolatos feladatok ellenőrzése.
- A földhivatalok tulajdonában lévő és elhasználódott anyagok, eszközök selejtezése (a selejtezési bizottság közreműködésével).
- A hivatali gépkocsik igénybevétele, irányításával, műszaki állapotával, kihasználtságával kapcsolatos ellenőrzések végrehajtása, üzemeltetéssel járó feladatok ellátása.
- 4. Salgótarján, Május 1. út 41. számú társasház 2019. évi gazdálkodásáról beszámoló és a 2020. évi költségvetés tervezetének elkészítése.

4. A járási hivataloknál előírányzott célvizsgálatok:

- A föld tulajdonjogának bejegyzésére vonatkozó döntések jogszerűségének ellenőrzése.
- A jogszabályokban meghatározott földmérési és térképészeti tevékenységet végző gazdálkodó szervezetek szakfelügyeleti ellenőrzése.
- Az iktatás és széljegyzés szabályszerűségéről illetve az adatszolgáltatások jogszerűségéről.
- A termőföldre vonatkozó hasznosítási kötelezettség ellenőrzése (határszemle).
- A parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásának ellenőrzése.
- Célvizsgálat a termőföldre vonatkozó hasznosítási kötelezettség, a művelési ág megváltoztatásának, a más célú hasznosítás megkezdésének, az engedély nélküli más célú hasznosításnak valamint az újrahhasznosítás bejelentési kötelezettségének ellenőrzése (beruházási területek, mellék és ideiglenes hasznosítások, belterületbe vonások ellenőrzése).

5. Átfogó ellenőrzési feladatok:

Komplex vizsgálat 2019. évben a Rétsági Járási Hivatal Földhivatali Osztályánál, a földhivatal 2018. és 2019. évi I. féléves munkájának átfogó ellenőrzésére.

Az ellenőrzés 2019. október hónapban kezdődött, jelen pillanatban a szakterületek által tételesen vizsgálat alá vont ügyiratok jogszerűségének helyszínen történő ellenőrzésénél tart.

6. A 2019. évi határszemle végrehajtása:

Nógrád megyében az erdő nélküli termőterület 123.455 hektár. A tárgyi évben a megye mezőgazdasági területének 15%-án 18519 hektáron végeztük el az ellenőrzést, mely 18 települést érintett. Az ellenőrzött területből 20 hektár volt a hasznosítatlan terület. Művelési ág változás 20 db volt összesen, amely 48 hektárt érintett. 2019. évben az ellenőrzött településeken engedély nélküli más célú hasznosítás feltárására 1 esetben került sor, de mivel a más célú hasznosítás több, mint 10 éve valósult meg, ezért földvédelmi bírság kiszabására nem került sor.

A határszemle előkészítése:

A helyszíni ellenőrzések során a parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásához kapott - GPS-el felszerelt kézi PDA (GPS) számítógépet használtuk a hasznosítatlanul talált földrészletek beazonosításához. A határszemlét a 4 járási földhivatali osztály 3 földhivatali osztályának 3 mezőgazdája végezte a járásonként rendelkezésre álló terepjáró gépkocsival. Az utóellenőrzésekre - költségtakarékossági szempontból - a parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásával párhuzamosan került sor.

A szemle időpontjáról a társhatóságok (a Nemzeti Agrárkamara Területi Igazgatósága, a Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Osztálya) értesítést kaptak, valamint hirdetmény jelent meg a Nógrád Megyei Kormányhivatal honlapján is. A területileg illetékes önkormányzatok tájékoztatása a szemlék időpontjáról külön végzésben történt, melyben a földhivatal kérte a lakosság tájékoztatását a helyben szokásos közzététel útján.

A 2019. évi határszemle tapasztalatai:

A földhivatalok mezőgazdászai - az államtitkári leirat alapján – a 2019. évi „Határszemle Útmutatóban” foglaltak szerint végezték el a helyszínelési feladatokat (FF/481/2018.számú határszemle útmutató).

A helyszíni szemle során feljegyzés készült a hasznosítatlan területekről.

Az ingatlanok, földhasználók, tulajdonosok beazonosítása után került sor a felszólítások kiadására. A felszólítások kiadása és az utóellenőrzések, illetve a felróhatósági vizsgálatok után következett csak a földvédelmi bírság kiszabása. Az idei évben eddig a felszólítások hatására a földhasználók eleget tettek a hasznosítási kötelezettségüknek. A Salgótarjáni Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály Földhivatali Osztályánál - egyéb hatósági feladataik miatt - a határszemle során hasznosítatlanul talált ingatlanok utóellenőrzését csak 2019. októberében tudta elvégezni.

A Rétsági Járási Hivatal Földhivatali Osztályánál az osztályvezető - aki egyben a mezőgazdasági feladatokat is ellátta – 2019. májusában nyugdíjba vonult, ezért az új mezőgazdász kolléga betanulása miatt ebben az évben a rétsági járás illetékességi területén határszemle ütemezésére nem került sor.

A tárgyévvel megelőző évben bírságoló határozat kiadására nem került sor, azonban a tárgyévben eddig a hasznosítási kötelezettség elmulasztása miatt összesen **150.000.-Ft összegű bírság** kiszabására került sor.

A legjellemzőbb művelési ág változás továbbra is a szántók gyepesedése, illetve a gyakori önerdősülés. A mezőgazdasági dűlőutak állapota átlagosnak mondható a helyszínelte településeken. Az önkormányzatok anyagi helyzete azonban legtöbbször nem teszi lehetővé

a földutak rendszeres karbantartását, így többnyire csak közmunkaprogram keretében tisztítják az árkokat, illetve próbálják esetenként helyreállítani a zivatarok utáni károsodott részeket. A zártkerti utak állapota a legrosszabb, mert a vízelvezető árkok a rendszeres karbantartás hiánya miatt nem képesek elvezetni az utóbbi időben már-már rendszeressé váló heves záporokat, zivatarokat. Fentiek miatt általánosságban megállapítható, hogy az önkormányzatok anyagi fedezet hiányában csak a legszükségesebb helyeken végzik el a földutak, árkok javítását, tisztítását.

2019. évben is kiemelt feladat volt a beruházási területeken a mellékhasznosítás és az ideiglenes hasznosítás ellenőrzése. Az idei évben a határszemplével érintett településeken nem volt beruházási területként vagy beruházási célterületként nyilvántartott ingatlan. A művelés alól kivett területeken a mellék-, illetve az ideiglenes hasznosítási kötelezettség teljesítésének a tulajdonosok eleget tettek. Külterületen megfigyelhető, hogy csökkent a parlagon hagyott, műveletlen, gyomos területek nagysága. Az utóbbi három év határszempléjén megállapítható, hogy folyamatosan csökken a hasznosítatlan feltárt területek nagysága és azok is a felszólítás után hasznosításra kerülnek. A jogkövető magatartáson túlmenően a hasznosítás elvégzése feltétele a területalapú támogatás igénybe vételének is.

A határszemplével érintett településeken megszűnt mintatér nem volt, így új mintatér kijelölésére illetve pótlására továbbá újrahajósítási eljárás lefolytatás nem került sor.

7. A parlagfű elleni közérdekű védekezés 2019. évi végrehajtása:

A parlagfű mentesítéssel összefüggő helyszíni ellenőrzések végrehajtására 2019. 07. 01-től 2019. 10. 09-ig terjedő időszakban került sor. A megye valamennyi településére kiterjedő helyszíni ellenőrzésekre a Földhivatal útvonaltervet készített, melyet megküldött a NMKH Balassagyarmati Járási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Osztályának, az Agrárkamarának és az önkormányzatoknak is. Az ellenőrzéseket a járási hivatalok földhivatali osztályai illetve a NMKH Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztálya végezte. A helyszíni ellenőrzéseken általában részt vettek a növényvédelmi felügyelők is.

A megye mezőgazdasági területe, mely egyben az ellenőrzött terület is 123.455 hektár. Az ellenőrzésekre a gépkocsit minden esetben a földhivatal biztosította. A helyszíni ellenőrzésekre költségtakarékossági szempontból egy menetben került sor. A balassagyarmati és rétsági járás területének ellenőrzésébe a jelentős számú és nagy területtel rendelkező települések, illetve a rétsági mezőgazdász kolléga nyugdíjba vonulása miatt a NMKH Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztályának mezőgazdája is besegített.

A tavalyi évhez képest jelentősen nőtt a parlagfűvel fertőzött terület a megyében (84 db folt, 323 hektár terület). A kultúrák között a leginkább fertőzött növénykultúra a napraforgó, az olajtök és a lucerna volt, melyek vetésterülete a tavalyi évhez képest jelentősen növekedett. A parlagfű terjedését befolyásoló időjárási viszonyokra jellemző, hogy a nyár első fele hűvösebb és csapadékosabb volt, míg az augusztus igen forró és csapadékmentesnek mutatkozott. A parlagfű szeptember végén, október elején már elvirágzott, magot érlett.

A lakossági bejelentéseket általában egy héten belül kivizsgáltuk és az ellenőrzés eredményéről visszajelzést küldtünk a PBR (parlagfű bejelentő rendszer) rendszeren keresztül. A rendszer működése azonban több esetben indokolatlanul lelassult, ami nehezítette a munkát. A megyében, ahogy az elmúlt években - így idén sem - távérzékelésen alapuló veszélyeztetettségű folt nem volt.

A helyszíni ellenőrzésre fordított napok száma összesen 53 nap, melyben 5 fő mezőgazdász vett részt. A helyszíni szemlék során a terepjáró gépkocsik 4586 km-t futottak. A lakossági bejelentések száma 31 db volt és ebből 16 db volt megalapozott. A parlagrafü elleni közérdekű védekezés 2019. évi végrehajtása során felmerült földhivatali költség az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló **2008. évi XLVI. tv. 50. §.**, továbbá a parlagrafü elleni közérdekű védekezés végrehajtásának, valamint az állami, illetve a közérdekű védekezés költségei megállapításának és igénylésének részletes szabályairól szóló **221/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése** alapján összesen **481.941.-Ft** volt.

Ügyiratforgalom 2019. január 1-től – október 31-ig

Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály összesen

Ügykör	Érkezett ügyiratok száma (db)	Elintézett ügyiratok száma (db)		Határidőben elintézetlen ügyiratok száma (db)	Határidő nyilvántartásban lévő ügyiratok száma (db)
		határidőben	határidőn túl		
Ingatlan-nyilvántartás	1051	404	0	12	24
Földmérés	990	932	0	20	38
Földvédelem, földminősítés	160	153	0	6	1
Osztatlan közös	21	20	0	1	0
Telekalakítás	2	2	0	0	0
Földforgalom	2894	2805	0	21	68
Összesen	5118	4316	0	60	131

A járási hivatalok első fokú döntései ellen felterjesztett fellebbezések (db)

Összesen:	Helybenhagyó	Megváltoztató	Megsemmisítő, és új eljárásra utasító	Még nincs jogerős döntés	Eljárás megszüntetése
34	19	5	1	6	3

Bírósági felülvizsgálat (db)

Összesen:	Keresetlevelet elutasító	Hatályon kívül helyező	Hatályon kívül helyező, és új eljárásra utasító	Még nincs jogerős döntés	Eljárás megszüntetése
18	10	0	0	7	1

Az ügyiratforgalmi statisztika is jól mutatja, hogy az összes beérkező iratnak több mint a felét a földforgalmi ügyek intézése teszik ki. A 2014. május 1-jétől hatályos Földforgalmi törvény alkalmazásával – mezőgazdasági igazgatási szervként történő hatósági jogkörben - jelentős többletfeladat hárul az osztályra. A föld tulajdonjogának hatósági jóváhagyáshoz kötött megszerzésének eljárása, továbbá a szerzési feltételek igazolására szolgáló hatósági bizonyítványok kiadására vonatkozó - rendszeresen nagy számban beérkező - ügyiratokat csak feladat-átcsoportosítással, az egyéb tevékenységek mellett más-más szakterületen dolgozó kollégák bevonásával sikerül határidő túllépés nélkül elintézni. A 13 fős osztályon jelenleg 8 fő foglalkozik napi rendszerességgel a termőföldre vonatkozó hatósági jóváhagyási feladatokkal.

A beszámolót készítették:

Élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi témakör:

Dr. Gombik Zsuzsanna főosztályvezető

Dr. Imre Sándor osztályvezető

Csáktornyai Rácz Márta megyei minőség-ellenőrzési szakügyintéző

Földhivatali témakör:

Juhászné Tóth Éva osztályvezető